HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הורצה על מנת להקטיר אימורין לערב אם זרק דיעבד אין לכתחלה לא בשלמא לרבא ניחא אלא לרבה בר רב הונא קשיא ואיבעית אימא שאני שבות שבת משבות י"ט: בעא מניה רב אויא סבא מרב הונא בהמה חציה של נכרי וחציה של ישראל מהו לשחטה בי"ט אמר ליה [א]מותר (א)אמר ליה וכי מה בין זה לנדרים ונדבות אמר ליה (ב)עורבא פרח כי נפק אמר ליה רבה בריה לאו היינו רב אויא סבא דמשתבח ליה מר בגויה דגברא רבה הוא אמר ליה ומה אעביד ליה (ג)אני היום [1]סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים ובעא מינאי מלתא דבעיא טעמא וטעמא מאי בהמה חציה של נכרי וחציה של ישראל מותר לשחטה בי"ט דאי אפשר לכזית בשר בלא שחיטה אבל נדרים ונדבות אסור לשחטן בי"ט דכהנים (ד)כי קא זכו משלחן גבוה קא זכו: אמר רב חסדא בהמה חציה של נכרי וחציה של ישראל מותר לשחטה ביום טוב דאי אפשר לכזית בשר בלא שחיטה [ב]עיסה חציה של נכרי וחציה של ישראל אסור לאפותה בי"ט דהא אפשר ליה למפלגה בלישה מתיב רב חנא בר חנילאי (ה)[ג]עיסת כלבים בזמן שהרועין אוכלין ממנה חייבת בחלה ומערבין בה ומשתתפין בה ומברכין עליה ומזמנין עליה [ד]ונאפת בי"ט [ה]ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח ואמאי והא אפשר ליה למפלגה בלישה שאני עיסת כלבים הואיל ואפשר לפייסן בנבלה ומי אית ליה לרב חסדא הואיל והא אתמר (ו)האופה מי"ט לחול רב חסדא אמר לוקה רבה אמר [ו]אינו לוקה רב חסדא אמר לוקה לא אמרינן הואיל ומקלעי ליה אורחים חזי ליה השתא נמי חזי ליה רבה אמר אינו לוקה [ז]אמרי' הואיל אלא לא תימא הואיל ואפשר אלא כגון דאית ליה נבלה דודאי אפשר לפייסן בנבלה: בעו מניה מרב הונא הני בני באגא דרמו עלייהו קמחא דבני חילא מהו לאפותה בי"ט אמר (ז)(ליה) [ח]חזינא אי יהבי ליה רפתא לינוקא ולא קפדי כל חדא וחדא חזיא לינוקא ושרי ואי לאו אסור והתניא (ח)מעשה בשמעון התימני שלא בא אמש לבית המדרש בשחרית מצאו [ר'] יהודה בן בבא אמר לו מפני מה לא באת אמש לבית המדרש אמר לו בלשת באה לעירנו ובקשה לחטוף את כל העיר ושחטנו להם עגל והאכלנום ופטרנום לשלום אמר לו תמה אני אם לא יצא שכרכם בהפסדכם שהרי אמרה תורה (ט)לכם ולא לעובדי כוכבים ואמאי הא חזי למיכל מיניה אמר רב יוסף עגל טרפה הוא והא חזי לכלבים תנאי היא דתניא [2]אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם °שומע אני אפילו נפש בהמה במשמע כענין שנאמר [3]ומכה נפש בהמה ישלמנה תלמוד לומר לכם

לכם

הורצה על מנת להקטיר כו'. כלומר ויקטיר אימורין לערב ולא יקטירם היום: **לכתחלה לא.** הואיל ולא יאכל בשר היום: **שאני שבות שבת.** החמירו חכמים בדבריהם בשבת מביום טוב: **מה בין זה לנדר ונדבה.** שחלין לו וחלין לגבוה ואסור לשוחטן מפני חלק גבוה: **עורבא פרח.** עורב הפורח למעלה. השיאו לדבר אחר: **כי נפק.** רב אויא: **אמר ליה רבה בריה.** דרב הונא לאבוה: **לאו היינו כו'.** ולמה דחיתו והלך לו בכלימה: **אני היום סמכוני באשישות.** י"ט הוא ודרשתי לרבים ואליתי מטורח הדרשה וקורא אני עלי סמכוני באשישות הביאו לי סעודה ואסעוד: **דבעיא טעמא.** וצריך אני להרהר ולעיין בה: **וטעמא מאי.** סוגיא דגמרא הוא: **כהנים משלחן גבוה קא זכו.** בחזה ושוק וה"ה לבעלים בשאר הבשר כעבד הנוטל פרס מבית רבו נמצאת כל השחיטה לשם גבוה: **חייבת בחלה.** דלחם קרינא ביה: **ומערבין בה.** ערובי חצרות להוציא מבתים לחצר שהבתים רשות לכל יחיד ויחיד והחצר רשות כולן וצריכים ערוב להוציא כל אחד מביתו לחצר: **ומשתתפים בה.** שתוף קרי במבוי שחצירות הרבה פתוחין לו וכל חצרות שבש"ם לפני הבתים ויוצאים דרך חצר לרשות הרבים או למבוי: **ומברכין עליה.** המוציא: **ומזמנים עליה.** שלשה שאכלו כאחת: **ונאפת בי"ט.** משום חלק הרועים: **ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח.** לילה הראשון של פסח שהוא מצוה לאכול מצה דכתיב בערב תאכלו מצות (שמות יב) ושאר הימים אם רצה לאכול שאר דברים בלא לחם הרשות בידו: **לפייסן בנבלה.** ונמצאת כולה נאכלת לאדם: **ומי אית ליה הואיל.** סוף סוף מפרנס הכלבים ממנה שהרי אין לו נבלה ומשום אסמכתא דהואיל ואילו היה לו נבלה קא שרית לה: **מי"ט לחול.** לאחר שסעד אפה דהא ודאי לחול הוא: **בני באגא.** ישראל הדרים בכפרים: **דרמו עלייהו קמחא דבני חילא.** המלך הטיל עליהם לאפות ולבשל לבני חילו אנשי מלחמתו: **כל חדא וחדא כו'.** ופליג רב הונא אדרב חסדא דאמר חציה של נכרי וחציה של ישראל אסור לאפותה: **התימני.** מתמנת היה כדכתיב (שופטים טו) שמשון חתן התימני מתמנת: **אמש.** כלומר בין הערבים של יו"ט: **בלשת.** חיל גדול של גדודי נכרים שמחפשים ובולשין לשלול שלל: **יצא שכרכם.** שנשתכרתם בממון יצא ואבד בשביל הפסד עונש שנענשו על חלול יו"ט: **ולא לכלבים** לא גרסינן: **והא חזי למיכל מיניה.** ולא יקפידו שהרי משלהן היה: **היינו דקאמר ליה כו'** לא גרס והכי גרס **והא חזי לכלבים: תנאי היא.** דאיכא תנא דאסר לכלבים: **לכל נפש.** אך אשר יאכל לכל נפש:

הני

אבל נדרים ונדבות כי קא זכו משלחן גבוה קא זכו. כהנים בחזה ושוק והישראל בבשר משלחן גבוה כעבד שנוטל פרס מרבו כן פרש"י ואפי' לרבי יוסי הגלילי דקאמר קדשים קלים ממון בעלים הן בב"ק (דף יב:) ואפי' לאחר (י) זריקה קאמר דממון בעלים הם רק במתנות כהונה מ"מ אותו ממון זכה משלחן גבוה[א] דהא עיקר הקרבן בשביל גבוה[ב] והלכך נהי דהוי ממונו לקדש בו את האשה מ"מ כל העבודות לצורך גבוה הם עושים: **עיסה** חציה של נכרי וחציה של ישראל. ואם תאמר והאמר לעיל (ט) רבי שמעון בן אלעזר אומר ממלאה אשה תנור פת ואע"פ שאינה צריכה אלא לפת אחת מפני שהפת נאפית יפה בזמן שהתנור מלא ושרי לאפות בי"ט אפי' לכתחילה וכי תימא דאתיא לת"ק והא הלכתא כר' שמעון דמתיר (ל) ויש לומר דשאני התם דכל הפת של ישראל שהרשות בידו לאכול כל אחד ואחד או זה או זה ועוד דלמא מקלעי ליה אורחים אבל הכא דחציה של נכרי[ג] אסור לאפותה בי"ט: (מ) **חזינן** אי יהבינן (א) לינוקא ולא קפדי כל חדא וחדא וכו'. פרש"י ופליגא אההיא דלעיל דרב חסדא דקאמר עיסה חציה של נכרי וכו' דאפשר למפלגה בלישה[ד] ואומר ר"י דלא פליגי דשאני עיסה דחציה של נכרי וחציה של ישראל דישראל מצי למפלגה ולאפות חלקו אבל הכא מיירי שהיה הקמח לבני חילא אלא שטורח אפייה הוה רמי אבני באגא הלכך לא היו יכולין ליקח כלל מן הקמח קודם האפייה לאפותו לצורך התינוק אבל אח"כ שאפו בשביל החיל אז לא קפדי וכן בעגל דבסמוך לא שייך אפשר למפלגיה שנתנו משלהם ומש"ה אם היו לוקחין ממנו היו מקפידין אם לא ע"י טורח הבשול כדרך מבשלים שאוכלין מעט מן הבשול להכי פריך אדרב הונא מהכא: **הואיל** ומקלעי אורחים וכו'. ותימה הא אמר בשבת פרק המצניע (דף צה. ושם) הרודה חלות דבש ביום טוב סופג ארבעים ואמאי לוקה לרבה דאמר הכא הואיל וכו' התם נמי נימא הואיל דמקלעי אורחים וכו' ואין לומר דשאני התם דאפשר לעשותו מעי"ט דלענין אוכל נפש אין לחלק בין אפשר ללא אפשר כדפרישית בריש מכילתין (דף ג.) גבי רב יוסף דאמר משום פירות הנושרין ויש לומר דמיירי שהדביש הדבש ואינו ראוי לאכילה אלא לכתישה דגמלי א"נ שתלש חלות דבש סמוך לחשכה ולא היה שהות אפי' באו אורחים לאכלן:

נכס

עין משפט נר מצוה

סב א מיי' פ"א מהל' י"ט הלכה יד סמג לאוין עה טוש"ע א"ח סי' תנח סעיף יא:

סג ב מיי' שם סמג שם טוש"ע א"ח סי' תקו סעיף ו:

סד ג מיי' פ"ו מהלכות בכורים הלכה ח טוש"ע י"ד סי' של סעיף ט:

סה ד מיי' פ"א מהל' י"ט הלכה יד סמג שם טוש"ע א"ח סי' תקיב סעיף ג:

סו ה מיי' פ"ו מהלכות מצה הל' ה טוש"ע א"ח סי' תנד סעיף ב:

סז ו ז מיי' פ"א מהל' י"ט הלכה טו:

סח ח מיי' שם הל' יד טוש"ע א"ח סי' תקיב סעיף ב:

רבינו חננאל

הורצה ע"מ להקטיר אימורין לערב. דייקינן מינה דאי עבד אין, דקתני אם זרק הורצה, אבל לכתחילה לא, בשלמא לרבה דאמר זורק הדם כדי להתיר בשר לאכילה, כיון דבשבת לאו בר אכילה הוא, לפיכך אינו זורק לכתחילה, אלא לרבה בר רב הונא דאמר זורק הדם כדי להקטיר אימורין לערב, אמאי אינו זורק לכתחילה, הלא יקטיר אימורין לערב, ועלתה לו בקושיא. איבעית אימא אמר לך רבה בר רב הונא, כי קאמינא בשבות דיו"ט שהוא קל, לפיכך זורק אפילו לכתחילה, אבל שבות דשבת דחמירא לא. **עורבא פרח**, לשון גנאי ופחיתות היא, כלומר דעת זו דעת נערים ששוחקין בעורבין. **היום סמכוני באשישות**, כלומר היום סמכו אותי בישיבה. **ואסיקנא** לדברי רב חסדא בהמה חציה של גוי וחציה של ישראל מותר לשוחטה ביו"ט, דאי אפשר לאכול ממנה כזית בלא שחיטה, ולא דמיא לנדרים ונדבות דהני משלחן גבוה קא זכו. אבל עיסה חציה של נכרי וחציה של ישראל אסור לאפותה ביו"ט, מ"ט אפשר דפלגי לה בלישה. **ומותבינן** עליה מיהא, עיסת כלבים בזמן שהרועים אוכלין ממנה (חייבין) [חייבת] בחלה, ומערבין ומשתתפין בה ומברכין ומזמנין עליה, ונאפת ביו"ט, ואדם יוצא בה י"ח בפסח, ואמאי נאפת אותה עיסה חלק הכלבים ביו"ט, הא אפשר לחלק העיסה וליטול מנת הרועים ולהניח מנת הכלבים. **ופריק** רב חסדא שאני כלבים הואיל אם נזדמנה לו נבילה אפשר להאכילם, ונמצאת כל העיסה לרועים בלבד. **ואקשינן** ומי אית ליה לרב חסדא הואיל, והא איתמר האופה מיו"ט לחול, רב חסדא אמר לוקה, לא אמרינן הואיל ואי מיקלעי ליה אורחין חזו ליה האי נהמא כוליה, ורבה אמר אינו לוקה אמרינן הואיל. **ופרקינן** לא שריא הדא מתניתין אלא בדאית ליה נבילה מוטלת, דוודאי מפייס להו לכלבים בה, שנמצאת העיסה כולה לרועים. **בעו מיניה מרב** אי שדו בני החיילות של גויים קמח על היהודים לאפות אותו ביו"ט להם, מותר או אסור. ואמר להם אם כשיתנו מאותה הפת לתינוקות של יהודים, לא קפדי עליהן הני בני חיילא, כל חדא וחדא חזיא לינוקא [ו]שרי, אבל אי קפדי, נמצאו כי לגוים עושין ואסור. **ומותבינן** עליה מהא דתניא שאמר שמעון התימני לר' יהודה בן בבא, בולשת באה לעירנו לילי יום טוב, ובקשו [לחטוף] את כל העיר, ושחטנו להן עגל והאכלנום, וא"ל ר' יהודה בן בבא והרי אמרה תורה לכם ולא לגוים לכם ולא לכלבים, מכלל שלא עשו כהלכה, אמאי, והא עגל זה ראוי היה שיאכלו גם הם ממנו חתיכה, והגוים אין ממחין ולא קפדי כי של ישראל היה. **ופריק** רב יוסף עגל טריפה הואי דלא חזי לישראל כלל. **לכם ולא לכלבים תנאי.** יש תנא דהוא ר"ע שאומר מותר ביו"ט לעשות מלאכה לכלבים, דכתיב לכל נפש ואפילו נפש בהמה במשמע, ור' יוסי הגלילי אוסר שנאמר לכם ולא לגוים ולא לכלבים.

מסורת הש"ם

א) [עי' תוס' חולין קכב: ד"ה עור וכו'], **ב)** [חולין קכד:], **ג)** [פי' אותו היום סמכוהו בישיבה והושיבוהו בראש. ערוך ערך סמך], **ד)** [קידושין נב: ב"ק יב: יג. ערכין כד: חולין קכ.], **ה)** חלה פ"א מ"ח, **ו)** פסחים מו: סב., **ז)** [נ"ל להון], **ח)** [תוספת' פ"ב], **ט)** לעיל כ: וש"נ, **י)** נ"ל שחיטה. מהרש"א, **כ)** [דף יז.], **ל)** [ועי' תוס' פסחים מו. סד"ה עד שתאפה וכו' יתיישב קושית תוספות דהכא], **מ)** [נ"ל אחר ד"ה הואיל],

* * *

תורה אור השלם

1. סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי: שיר השירים ב ה

2. וּבַיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא קֹדֶשׁ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל מְלָאכָה לֹא יֵעָשֶׂה בָהֶם אַךְ אֲשֶׁר יֵאָכֵל לְכָל נֶפֶשׁ הוּא לְבַדּוֹ יֵעָשֶׂה לָכֶם: שמות יב טז

3. וּמַכֵּה נֶפֶשׁ בְּהֵמָה יְשַׁלְּמֶנָּה נֶפֶשׁ תַּחַת נָפֶשׁ: ויקרא כד יח

* * *

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה חזינן אי יהבינן רפתא לינוקא:

* * *

גליון הש"ם

גמ' שומע אני אפי' נפש בהמה. עיין נזיר דף מ"ח ע"א ועיין בר"ש פרק יא מ"ט דתרומות וצ"ע:

* * *

מוסף רש"י

הורצה על מנת להקטיר אימורין לערב. ובלבד שאימורין מקטיר לערב (נזיר כח:) אבל היום לא יקטירם (מנחות מח.). **משלחן גבוה קא זכו.** הקרבת אימורים וזריקת הדם מתיר הבשר (קדושין נב:). **האופה מי"ט לחול.** לאחר שאכל וגמר סעודתו, דפשיטא לן דלא חזיא ליה מידי האידנא עד אורתא שהוא חול (פסחים מו:). **לוקה.** משום לא תעשה כל מלאכה (שם). **הואיל ומקלעי ליה אורחים.** שיהו צריכין לפת זה היום (שם).

* * *

מוסף תוספות

א. [ד]העבודה צורך גבוה נינהו וכהנים ובעלים הוו כעבד הנוטל פרס מרבו. תר"פ. ב. דכי שרא רחמנא לשחוט ביו"ט לצורך הדיוט היינו שחיטה שעיקרה לצורך הדיוט ולא שעיקרה לצורך גבוה. תר"פ ב"ק יב: ד"ה אבל. ג. אי אפשר שלא יתן לגוי חלקו ולא שרינן למטרח בשל נכרי בשביל הכשר פת שלנו. שיטה. ד. ולא נהירא, מדלא קאמרי ופליגא אדרב חסדא כדאמר לקמן ופליגא אדר' יהושע בן לוי. תר"פ.